

وظایف والدین در تعلیم و تربیت فرزندان از منظر قرآن کریم

عرفان قادری

کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی

چکیده

متون الهی همواره بر این اساس سامان یافته‌اند؛ که ایده‌های خود را درباره‌ی امور اجتماعی، به مخاطبانشان آموزش دهند. از این رو دستیابی به اندیشه‌ی صحیح این متن‌ها در زمینه‌ی مسائل اجتماعی و بالاخص امور خانوادگی امری در خور توجه می‌باشد، بنابراین پژوهش حاضر به منظور دستیابی به آموزه‌های قرآنی درباره‌ی مسائل خانوادگی و به‌طور خاص وظایف والدین در تعلیم و تربیت فرزندان سامان یافته است و تلاش نموده با جستجو در آیات قرآن کریم ایده‌های مسئله‌ی یاد شده را بهتر شناخته و ارائه نماید تا گامی برای رسیدن به روابط مطلوب و سلامت خانواده و جامعه بردارد و راهکارهایی جهت تحکیم و تقویت این روابط ارائه دهد.

کلید واژه‌ها: قرآن کریم، والدین، فرزندان، تعلیم و تربیت

مقدمه

تأمل در آیات و روایاتی که درباره‌ی فرزندان نازل شده است حاکی از اهمیت ویژه‌ی جایگاه فرزندان در اسلام است. هنگامی که والدین نسبت به حقوق و ارزش‌های فرزندان شناخت پیدا کنند اهتمام آن‌ها نسبت به وظایفشان در قبال آن‌ها افزایش می‌یابد. هر فردی که پا به این جهان می‌گذارد قطعاً نیازهایی دارد که می‌تواند مادی یا معنوی باشد. نیازهای مادی فرزند که از ابتدای کودکی مشخص است مسئله‌ی تغذیه، پوشاک، محل مناسب برای زندگی و آموزش و... و نیازهای معنوی که شامل آموزش‌هایی می‌شود که راه رسیدن به کمال را برای هر فرد هموار می‌سازد مانند تربیت، آموزش اعتقادات دینی و مذهبی، تکریم و احترام و موارد دیگر. و این امور از وظایفی است که والدین ملزم به اجرای دقیق آن‌ها هستند چرا که شخصیت هر فرزند مرهون تربیت و پرورش صحیح پدر و مادر است. در دین اسلام برای تمامی سنین فرزند، دستورات ویژه‌ای صادر شده و اجرای این اوامر توسط والدین مهم ترین عامل برای سعادت فرزندان می‌باشد. مسئله‌ی تربیت فرزندان و وظایفی که بر عهده‌ی والدین است باید از نخستین سنگ بنای خانواده یعنی ازدواج با نهایت دقت صورت گیرد و در سنین مختلف این حقوق و وظایف طبق دستوراتی که خداوند در کلام ناب الهی خود «قرآن» به بندگانش امر فرموده است انجام گیرد تا فرزندان سالم و در نتیجه اجتماعی سالم داشته باشیم. در این بخش وظایف والدین نسبت به فرزندان را از دیدگاه قرآن مورد بررسی قرار می‌دهیم.

تعلیم و تربیت فرزند

نقش مادر در تربیت و رفتار کودک به مراتب بیشتر از پدر است چراکه رابطه وراثتی فرزند با مادر در مدت جنینی و بعد از آن در تمام مدتی که از سینه‌ی مادر تغذیه می‌کند ادامه می‌یابد و تا رسیدن به سن مدرسه باز هم در خانه و کنار اوست بنابراین؛ فرزند بیشتر به مادر شبیه است و روحیات او را به خود جذب می‌کند.

خداوند می‌فرماید: هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ لَّا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ (قرآن کریم، ۳، ۶). «خداست آنکه می‌نگارد صورت شما را در رحم مادران هرگونه بخواهد خدایی جز او نیست که نفوذناپذیر تواناست».